

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi začenejo v nedeljo ali praznik, izi Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 10. rožnika 1863.

List 17.

Pozdrav in darilo

Milostljivemu, Prevzvišenemu, Blagorodnemu

Knezu in Škofu

JAKOPU MAKSIMILIJANU

o njihovem prvem obiskovanji

hvaležna nevesta lavantinska škofija.

(Podano v Studenicah 21. majnika 1863.)

O milostni Knez ino Škof ljubeznjivi!
Ki Bog Vas dobrotno ohrani in živi!
Vas prihod pohlevni nam serce je vnel,
Vsak jezik castito rad pesem bi pel.

Zato, kar mi dala Slovenka je mati,
Zelim Vam v slavo in čisel podati;
Serce Vam s plamenom ljubezni gori: —
Sej serce tud Vase v naš blagor žari!

Ko pervikrat ženin nevesto obiše,
Se kako darilo v spomin ji poiše;
Tud Vi ste prinesli ljubezni serce,
Zato Vam vse serca nasproti goré.

Kaj če pa nevesta — škofija sloveča —
Vam dati k spominu, ljubezni goreča?
Naj venček cvetlic Vam ovenča glavó,
Ki spleta neveste ga serce zvestó:

Marjon je podoba nebeske Kraljice,
Naj venca Pastirja in zveste ovčice;
Angelika v sercu Kraljice duhti,
Ki s svetimi čednostmi rajsko cveti.

In v vencu pa vtrinja se verh Rožmarina,
Ki pomni me Jezusa njenega Sina;
In Eablan mi cvetja prekrasnega da,
Iz cvetja pa sije ljubezen serca.

Se Arnika bodi Vam serčno darilo,
Ki bolnega serca bo naše zdravilo. —
Če spletem zdaj venca cvetlične glavó, —
MARIA! se vtrinja mi, sladko imé!

Zatorej, o Knez ino Škof ljubeznjivi!
Ljubezen Vas vodi in Večni Vas živi;
Marija pa spremljaj Vas. Ljubej! povsod,
In s cvetjem nebeskim bo venčan Vaš hod.

J. V.

Govor

o slovesni tridnevni 23 japonskih ss. spričevavcov v franciškanski cerkvi v Ljubljani
4. sveč. popoldne ob 4 l. 1863.

(Konec.)

Oh verni kristjanje! ali niso pri tih lepih dušah poterrjene besede sv. Duha, de „tisti pojde na Gospodovo goro in bo stal na njegovim svetim kraji, kdor je nedolžnih rok

in čistiga serca, kdor ne obrača svoje duše v nečimerno.“ Je ne obrača na prazne, nespametne, minljive ter nečimerne, celo grešne reči, od katerih po smerti nič nima; ampak z živo vero, s terdnim upanjem in gorečo ljubeznijo na tisti sveti kraj, kamor ne more „nič omadežaniga, ali kar gnjusobo počenja ali laž“ (skriv. raz. 21. 27 in 22. 15), in se ravno zato iše neomadežaniga ohraniti; na tisti kraj, ki je, kakor piše neki razsvetljen učenik, varen, stanovit in večin, brez strahu, de bi se končal ali spoke dobil.

Utegnil bi kdo še vprašati, zakaj so se vsi svetni une svete družbe dali pred križanjem še zapisati v 3. red sv. Franciška? Mende zato, ker je to njih poklic podpiralo, in de so bili s svojimi duhovnimi očeti še bolj na tanko sklenjeni, in pa zavolj velikih milost in odpuškov, ki se jih udje 3. reda vdeležujejo v življenji in v smerti, pa tudi še po smerti, ako bi jim bilo v vicah kaj trpeti. Udam tega reda je namreč sv. Francišk ob svojim času, ko ga je vstanovil, nekatere vodila dal, kako naj med svetam živé, de zveličanja ne zgrešijo, pa tudi nekatere pomočke, de se ložej hudiga varujejo in dobro storé, zakaj ta red prav za prav nič več ne iše, kakor vsak katekizem, namreč: „Hudiga se varuj, dobro delaj,“ de se zveličaš; vse drugo, kar je pomočkov in opravil, ni pod greham zapovedano, in vender neizrečeno veliko k zveličanju pomaga. Desiravno se udje tega reda po zunanjim od svetnih ljudi nič ne ločijo, so vender v marsikterih rečeh podobni unim, ki v viksi popolnamosti živé pod posebno postavo po samostanih ali klostrih. Zlasti se v duhu tega reda razodeva tista lepa in visoka djanska čednost, ki se ji pravi kersanska zmernost, de namreč človek svoje nagnjenja v gospodarstvu ima, kar je ena nar večih dolžnost, ne le vsakimu kristjanu, če hoče res kristjan biti, ampak tudi slehernimu človeku, če hoče zares človek biti. Nobene reči človek na svetu tako hitro in lahko ne prestopi, kakor mejo pametne zmernosti: če je veselje, se precej zverže v samopašnost; če je dolžna varčnost, se spremeni v lakomnost; če je igra za potrebno razvedrenje, bo kar hitro strast in zapravljljivost; če je pametno pogostovanje, bo kmali preobilnost; če potrebna obleka, se vgnjezdí grešna nališpanost; če prijazen pogovor, se pokaže sitna nadležnost; če pravična jeza, bo krivična togota; če dolžna ljubezen do svojiga rodú, se vsiluje kar naglo sovraštvo do družih narodov, in brez števila enaciga. De se človek v modri ravnomeri ohrani, mora živeti po kersanski zmernosti, kakoršna je v tretjim redu, bi rekel, vtelesena, kdor res po njegovim duhu živi.

Tako zmerno življenje in djanje ni le samo poštena in človeku spodobna, ampak tudi silno potrebna in dobra reč za telo in dušo. Zmernost namreč daje telesu

jasnost, odvrtača bolezni, ohrani zdravje, zdaljšuje življenje, poživilja dušo, jo stori zmožno za molitev in za sprejemo nebeskih tolažil, odvzame sovražniku orožje, namreč mesu, ki ga podverže duhu, in tako gre zmernost nezadržana in kakor častitljiva na delo Božjih zapoved. (Ludov. de Ponte de gula et temp.) Je pa Bog, kakor pravi sv. Bernard, tako radodaren in tako milosrčen do nas, da nas ne pusti brez nekakiga veselja živeti. Torej on tiste, ki se telesni obilnosti odpovejo, z dušnimi sladkostmi poživilja, in za telesne radosti duhovne prijetnosti nadomestuje, tako da niso veselja zgubili, temuč si ga v veliko boljšiga in imenitnišiga spremenili. Takim Bog deli nebeske razsvitljenja, kakor Danielu (2, 25), častitljive zmage zoper sovražnike, kakor trém njegovim tovaršem (Dan. 3, 50) zoper Nabuhodonozorja; in povzdigne jih k nar višjemu premišljevanju, kakor Mozesa in Elija, ktera je zavoljo posta in zatajevanja tudi slave svojiga častitljivega spremenjenja vdeležil. (Mat. 17, 3.) In poslednjič, kakor pravi neki učenik, bo Kristus take v svojim kraljestvu k svoji mizi vzel, ter jih s posebnim veseljem nasitoval. (Lud. de Ponte ibid.) Ker pa ravno tretji red sv. Franciška k takim zmernim in modrim življenju vodila in pomočke daje, torej lahko spoznate njegovo vrednost in visoko ceno, kakor tudi to, zakaj so se bili uni častitljivi vojsaki Gospodovi v ta red zapisali; zakaj so bili tako dobre volje v terpljenji, tako veseli križa, tako serčni na križu, tako zvelicani v smerti, in zdaj tako častitljivo pristeti med svetnike.

S tako serčnostjo, zadovoljnostjo in sveto gorečnostjo je 14letni Tomažek, kteri je s svojim očetam Mihelam Kosaki v smert šel, še popotuje z Osake v Nangasako, svoji materi domu pismo pisal in rekel med drugim tudi to-le: „Vi pa, moja predraga mati! ne de bi zato žalovali (ker bova zdaj z očetam križana), se veliko bolj obilno veselite pred Bogom, ker vas je vredne storil milosti, da je ni bolj in veselej na zemlji. O ne, moja mati! nikar ne žalujte, če jest in moj oče Mihael greva v smert za Kristusa, sej vas ne bova pozabila v nebesih, in bova zmiraj Boga prosila, da naj vam pomaga v tolikih potrebah, in vam napolnuje sere z nebeskimi milostmi. Tolažite se, da ob svoji smertni uri ne bote zastoj na pomoč klicali sina in zaročnika.“ Tako še veliko piše, in pravi na zadnje: „Poslednje, moja mati, vam serčno preserčno priporočim svoja ljubljena bratec Mancija in Filipa. Glejte, da ji zmiraj varujete družine z neverniki, da ne zgubita dedšine nebeske itd. Z Bogom, moja mati! Bog naj vas zmiraj tolaži v življenji, dokler vas ne pripelje k meni in očetu Mihaelu v sv. raj.“ Kakorine čutila pa je 14letni mladenček razodeval, s takimi so bili vsi drugi mučenci in redovniki sv. Franciška napolnjeni. Enaka gorečnost za vero in Božjo čast, enako kopernenje po Sveti gori, to je, po nebeskim Sionu, pa tudi visoko čiščenje do 23. japonskih spričavcov, naj tudi nas navdaja. Zatorej jih pokličimo na pomoč in recimo:

O vi mogočni 23 svetniki iz vsih starost in stanov, sprositi prebivavcam vsake starosti in stanu naše dežele in ljubljanskiga mesta, ki vas te dni slovesno časti, živo vero, terdno zaupanje in gorečo ljubezen, pa kopernenje po boljsh dobrotah; in še zlasti tukajšnjim cc. sinam sv. Franciška, ki so vam to prelepo čiščenje te dni napravili, in so vašibra tje, sprositi in pridobite jim vsakorsniga blagodara za dušo in telo, za sedanje in prihodnje življenje. Vi pa bodite čiščeni, bodite hvaljeni, bodite poveljevani od vsih kersanskih narodov in jezikov po vsi zemlji do konca sveta! Amen.

Popotni spominki.

Romanje k sv. Kervi v zgornjem Gorotanu.

V častilni spomin štiristoletnice slavne ljubljanske škofije popisuje

Jož. Levčnik.

(Dalje.)

Postavilo se je bilo sicer sovražnikom pri Kokovi do 3000 oboroženih kmetov in vojakov v bran; al požar Trebiža in prirojeni strah pred grozovitnim sovražnikom kersčanstva je večino nagnil k begu, — ostali pa so bili od Turčinov posekani in razkropljeni. Zopet je stal sovražnik pred Podkloštom; al hrabra branitev pred dvema letoma zavdala je bila morde rudečehlačnikom tolik strah, da se ga zdaj niso lotili, ter so jo urno pobrali naprej. — Tretjo žalostno pre-kušnjo prestal je samostan podklosterski o vcrskih prekucijah Lutrovih časov. V nekdanj zlo napolnjenih sobicah prebivali so leta 1578 le trije samotarci, in gospodarstvo oskerbnikov je bilo tako slabo, da je leta 1580 opat Janez s svojim hlapcem peš šel v Belak (eno pošto dalje) meso kupovat. — Naslednja in zadnja smertna rana je bila vsekana samostanu o času, kteri živi pri nas v žalostnem spominu. — Zdaj je nekdanji samostan prištet zopet k grajščinam, je lastina koroške verske zaloge ter služi v sedež okrajni gosposki in v stanovanje gg. vradnikom.

Po ti precej dolgi pomudi podajmo se naprej. Pot moja peljala me je v zilsko dolino, kamor se odtod lahko po dveh cestah pride. Ena derži koj iz vasi na desno tje čez polja, prestopi reko Zilo in pelje potem ob podnožju Dobraca po samotnih žalostnih razvalinah in skoz dolgočasne gozde proti zapadni strani; — druga pa je nekaj časa še združena z glavno italijansko poštno cesto, je veliko bolj prijazna, toraj sim se tudi jaz napotil po nji. Zunaj vasi pride se zopet do nove ceste, ktera, ko bo dodelana, obeta kaj krasen izdelek biti. Postavljen bo tudi čez rečico Zilico nov most, za katerega je bil temeljni kamen blagoslovljen po rajnce kerskem knezo-škofu Lidmanskemu ter postavljen o nazočnosti neštevilnega ljudstva in vpricho Nju veličanstev svetlega cesarja in cesarice veseli dan 9. septembra 1856, ko sta se visoka popotnika od Svete kervi pridša tu mem peljala.

Perva vas za Podkloštom stoji ob ravno imenovani vodi Zilici, kjer vglada popotnik na levo pod bregom veliko poslopje z visokim stolpom. Kdor bi mislil, da to je kaka zapuscena cerkev, motil bi se. Svinca bogata koroška dežela ima tu eno onih fabrik, kjer se lijejo na angleški način svinčene zerna ali obličke (šreteljni). Prestopivšega stari most peljala me je pot polagoma gori po dolgem nizkem gričku. Kmalu sem se ločil na desno roko od glavne poštne ceste, in ko se en čas naprej grem, me sprejme tamen zelen gojzd v svojo hladno senco. Konec taistega pokazal pa se mi je hipoma krasni pogled na levo tje proti kanalski dolini. Zadnji kranjski velikan, orjaški Mangart s svojimi stermimi sosedi, — gorotanski mogočni Kraljev verh, vhod v tesno in divjo rabelsko dolino, in okolica trebiška, — vse to mi je bilo pred očmi. Se vedno sem korakal polagoma navkreber, dokler nisem prišel verh griča v ob straneh ceste stojeco Strajo-vas. Strajevaška cerkvica sv. Cirijaka ima kaj velikansk črn stolp, lipa sred vasi in poleg nje sto ječa klop za godce pa mi je naznanovala, da nahajam se že med Slovenci zilske doline, tam kjer je zapaziti še mnogo mnogo starih slovenskih običajev.

Unkraj Straje vasi gre pot zopet navzdol proti ravnini, in tu se mi je pokazal zopet nov lepogled. Široka doljna zilska dolina kaže tukaj svojo naj večjo krasoto. Doli na levi strani doline stojite na nizkih gričih pod visoko goro ne dalje ena od druge farni cerkvi Gorjanska in Bistriška, — unkraj doline pa konec Dobraca farna vas Čače s po-

nosnim velikim gradom nad taisto. Naprej gori k desni in levi se kupijo visoki hribi kot varhi doline; zapadna stran pa kaže okolico in gore okoli Št. Mohora. Reka Zila vije se po sredi doline, al kaže se, da je silno huda in neusmiljena gospodinja. Kar je ravnine, hoče jo imeti vso pod svojim gospodinstvom in požre valed pogostnih povodinj stanovnikom naj boljši košček kruhka.

Čez stermi klanec pridšega peljala me je pot zdaj skozi rodovitne polja, kjer je bilo ravno mnogo marljivih rok pri delu, spravljati zrele žita, ktere je bila to leto Božja dobrota posebno obilno blagoslovila. Tam, kjer stranska pot pelje po stermem griču gori proti cerkvi Gorijanski, zapustil sem tudi jaz cesto. Hotel sem se namreč pokloniti tukajšnjemu duhovnemu gosp. očetu, učenemu in slavnoznanemu rodoljubi Matiju Majar-ju. V svojo žalost pa nisem dobil gospoda doma. Reklo se mi je sicer, da morebiti kmali pridejo; ker pa je bilo že precej pozno s časom in moja pot za danes še dolga, mogel sem se urno napotiti naprej. — Unkraj cerkve prišel sem zopet po stermem klanecu doli do ceste, ktera se pa tudi kmal navzdol proti veliki vasi Bistrici spusti, med tem ko njena farna cerkev na stermi visoki pečini zadej za vasjo kipeča ostane. — Zunaj Bistrice pelje cesta po ravni planoti, prereže dolino ravno na pošev ter vodi čez dolg most naravnost proti podnožju hribov na levi strani doline. Tukaj ob mostu poklonili so se leta 1856 dne 9. septembra, ko ste se Nju Veličanstvi cesar in cesarica o svojim popotvanji tu mem pripeljala, zilski Slovenci svojemu vladarju prav po slovensko-narodsko. Ob lepem slavaloku (na katerem ste namesti kipov stale dve devici v lepi narodski obleki, vence v rokah derže) zbralo se je bilo zraven nebrojne množice ljudstva tudi 100 narodskih konjikov (naj gorsih fantov junakov iz cele okolice) z zastavami v rokah, ki so pričakovali kot častna straža ob straneh ceste preslavnega popotnika. Zilani obojega spola so posebno zale in krepke postave. Obleka moških je zlo enaka z ono kranjskih Gorencev. Ženstvo pa se loči v opravi od vsih drugih Slovencev, ker zraven družih različnost nosi prav kratko obleko, ki sega le do kolen. Domorodne šege so med Zilci tako terdno vkoreninjene, da kar si čul od slovenskih šeg pred sto in sto leti, to nahajaš pri njih še dandanašnji. Ker se med drugim posebno zlo s konjsko rejo pečajo, so fantje že od mladih nog jahanja dobro vajeni; toraj so tu o posebnih primertnejših skoraj vselej tudi domorodni konjiki viditi.

Hotli so spremeti preljubljenega vladarja in Njihovo presvitlo sopružo tje domeje Zilske doline in slediti cesarskemu vozu; ko pa se Nju veličanstvi približate in slava-klici zbranega naroda nekoliko potihnejo, blagovolili so ukazati cesar, naj jaha polovica konjikov spredej, polovica pa zadej za Njihovo kočijo. Vesel vriš zaženejo verli fantje in enako izurjenim vojakom izpolnijo visoko povelje. Ni ga vidila in ne bo ga morebiti nikdar več vidila Zila tako slavnega sprevoda, kakor je bil ta dan, ko so osrečeni stanovniki spremljevali od bistreskega mosta tje do meje zilske doline preslavnega očeta in najboljšo mater mogočne Avstrije. Njih veličanstvo zamogli ste se pa tudi pri ti priliki z lastnimi očmi prepričati o navdušenem spoštovanji in verni vdanosti slovenskega naroda ter previditi, da vse natolecevanje in obrekovanje od strani naših nasprotnikov je gerda laž.

Ob zilskem (bistriškem) mostu k levi stoji zapuščena žaga, ktero je soparica gnala. Mnogo dilj, ki se iz zgornje Zile na šajkah priplavijo, se poleg mosta izloži ter se na vozech dalje proti Italii odpravijo, spričevalo mi je, da se v tukajšnjih krajih še noče umakniti vodena moč soparčnemu gospodarstvu. — Mala vas Čače, ki stoji tik v podnožju hribov na levi strani doline, razdeljuje cesto v dva stremena. Ona, ki derži proti polnočni strani, pelje v nemški Plajberg; druga, ki se vije proti zapadu, vodi popotnika naprej skozi Zilo. Po ti nadaljeval sem tudi jaz svojo pot. —

Kake dobre pol ure stopal sem tik ob znožju levih gorā kraj velike ravnine, ktera pa je v škodo stanovnikov preveč močvirna. Okolica je tu posebno prijazna. Unkraj vasi Šmerče sprejel me je vender kmali tamni smrekovi gojzd in cesta pričela je peljati precej zlo navkreber. Poleg farne vasi sv. Pavla se svet sicer zopet nekoliko odprē, okolica je prijetna in nekoliko ravna; al kmal od cerkve naprej pelje pot zopet zlo navkreber ter se vleče precej dolgo skoz ozko dolino in samotni gojzd. Ako navdajajo po ti samoti popotnika dolgočasne misli, poplačan bo obilno konec tesne soteske na verhu griča, kjer se dolina hipoma razširi, gojzd neha in pred saboj na nasprotnem gričku vglada farno vas sv. Štefan z njegovo lepo okolico. Občudovanje lepega kraja ustavilo je bilo za ene trenutke tudi moje že precej vtrudene noge; — ko pa od stolpa št. Štefauske cerkve prijetni glasi velikega zvona zadoni, ki je mende delapust naznanoval, me je opominjala misel, da precej korakov imam še do nocojsnega prenočišča in da treba je hiteti naprej. Brez pomude koračil sem skoz št. Štefan. Pot odslej spušča se polagoma navzdol. Rodovitne polja verstijo se s tamnimi gojzdiči, visoke gore obdajajo dolino na obe strani, sred ravnine doli v podnožju pa se združujejo kaptjice malih virčkov v precej veliko jezero. —

Farno vas Borljane prestopivši prišel sem zdaj kmali v bližnjo in samotno blizavo ravno omenjenega vodenega zerkala. Imenuje se, če se ne motim: Proseško jezero. Še od francoskih časov sem je ono v žalnim pomenu; kajti v njegovih valovih je mnogo Francozov, ki so od hrabrih Avstrijanov od sv. Mohora doli tirani tu mem bežali, najdlo svoj grob. Mertva tihota v tacih krajih in pri tacih spominih je pač pripravna, zbuditi v sercu človeškem resnobne misli. Konec jezera nazaj ozeraje vidi se že precej dalje doli visoki Dobrač. Po spričevanji zvedenih popotnikov ima ta okolica veliko enakost z zalivom napolitanskim in z ognjometnim Vezuvom. — (Dal. nasled.)

Prečastiljivi gospod Fr. Pirc,

misijonar v severni Ameriki in naš slavni rojak so poslali po vis. čast. gosp. korarju Janezu Novaku v Ljubljano in od tod na Dunaj te-le mikavne misijonske naznaila iz svojiga misijona pri Očipve-Indijanih v deržavi Minezota v severni Ameriki:

V žalostnim letu 1862 sim le enkrat svoje šestere indijanske misijone obiskal, ter sim katoličane oskerbel, veliko bolnikov s homeopatijo ozdravil, in otroke pokerstil; v spreobračanju naroda Očipve pa sim preteklo leto le malo opravil, ker poslednje poletje je zrojilo preklicano rovarstvo med nekimi hudobnimi Indijani zoper bele prebivavce v deželi, in sim imel vse polno opraviti, de bi upor divjakov vtolažil ter ubranil, de bi dalje ne segal. Ker so pa bobnarski časnikarji toliko presiljave in laži čez naše divje Indijane križem sveta pisarili, naj podam jest tukaj kratko resnično dogodbo todniga indijanskega rogovilstva.

Naše uboge Očipve-Indijane so že več let lakomni tergovci s kožami neusmiljeno goljufovali, brezbozni žganjarji veči del spačili, in nekteri nezvesti vradniki za nekoliko denara gulili. Indijani so takō zašli v nar veči revsino. Pravijo tudi, de so jih južni beli rovarji skrivaj k rovarstvu podpihovali. Po vsem tem kacih 400 možakov iz protestanskih indijanskih misijonov v Gerl Lake-u in Leech Lake-u orožje zgrabi, se pod velikim glavarjem Haleday-em v roparsko trumo zberō, ter sosednjim belunam poropajo čez 100 goved in več družih reči za živež in obleko. Niso pa, kolikor vēm, nikogar umorili; le samo strah in trepet so na vse strani razširjali. Vojaštvo in veliko belih prebivavcev se je vzdignilo z orožjem, de bi divjake rovarje ali pokončali, ali pa iz deržave Minezota delec pregnali.

Naš dobroserčni predsednik pa je zagnal vladniga pooblastenca, g. Mak Dol-a iz Wašington-a, de naj zmotenim

milost in mir ponudi. Povabil jih je k dogovoru; tode, ne de bi prišli v Crow-Wing, tisto noč hišo bliz Crow-Winga oropajo, in sklenejo prihodnjo noč tudi to mesto opleniti in požgati. Ko po nekimi prijaznim Indijanu ta hudobni naklep zvem, se kar precej prav sam z ruto tobaka napravim v rovarski stan, miljo deleč unkraj reke Minezota v temnim gozdu. Na poli pota srečam dva černo opisana jezdica, ki sta dirjala proti meni, kakor peklenske pošasti, in sta imela povelje, vsaciga beluna vstreliti, kteriga bi na ti poti zasačila. Potegnem belo ruto tobaka iz mavhe in jo kviško vzdignem, ter za kaka dva sežnja s poti stopim; le pogledata me in tiho dalje dirjata. Kmali pridem do prednje straže, kacih 30 mož, ki me obdajo in vprašajo: „Oče, kam češ iti?“ „Z vašim poglavarjem hočem govoriti,“ jim rečem. „To ni mogoče, Oče!“ mi odvernejo, „ker noben belec ne sme k njemu,“ in pokazali so mi rižo čez kolo-vozno pot, ktere pod smertjo ne sme noben belin prestopiti. Nasmejam se, vzdignem nogo čez ris, rekoč: „Ne bojim se vaše smerti.“ — tisti trenutek pa me zgrabijo 4 možje, me kviško vzdignejo, in kakih 10 čevljev dalje me na zemljo postavijo, ter mi smeje rečejo: „Zdaj, Oče! nisi zoper prepoved naših glavarjev čez ris šel, temuč si bil nesen, zato pa le živi!“ Nekatere korake dalje so mi ti divjaki pokazali drugo znamenje z dvema preprečnima ridama čez pot s terdnim zagotavljanjem, de prav svēsto sim ob življenje, ako to prestopim, ker tukaj se prične šotorise poglavarjev. Rečem jim, če je tako, naj pa glavarji k meni pridejo, pošljem tedaj neutegama k glavarjem tekavca, da naj jim moj prihod naznani, pa naj jih k meni povabi. Precej pridejo. Pozdravim jih, pa jim dam tobak v znamenje prijaznosti, in to jih je zlo razveselilo. Nato jih vprašam, „kaj so sem prišli, kaj namérjajo?“ Nobeden ne odgovori, temno se gledajo in osramoteni glave pobesijo. „Ako nočete nič govoriti,“ jim rečem, „bom pa jest govoril, le poslušajte! Dobro veste, de duhovni so poslani Božji oznanovavci, de naj vsim narodom voljo Božjo oznanujejo, in resnico učijo, de naj vse od hudiga odvrčajo in k dobri mu opominjajo.“ —

Vsih pet glavarjev z vso indijansko trumo me je obdalo in radovedno poslušalo moje besede. Pol ure sim jim govoril po indijansko, ter sim jim rezo pojasnoval, kako nespametno in ne-premišljeno je njih rovarstvo zoper mogočni beli narod, in kako velika hudobija pred Bogam je roparstvo, ter prelivanje kervi v nebo vpiljoč greh, za kterim nasledvajo nar hujši časne šibe, in potem večne kazni. Poslednjič sim jim z očetovskim milvanjem prav živo razkazal strašni konec njih nepridniga vpora, ako terdovratni pri tem ostanejo. Povedal sim jim, de že več polkov junaških vojakov in veliko trum razdraženih nad nje gre, de jih bodo obdali in vse Indijane pomorili, še celo njih žen in otrok bodo poiskali in jih hotli pokončati. Dal sim na to dobrovoljni svet, de naj še tri milosti v svoje otenje obernejo, naj gredo v Crow-Wing, de nasprotne pritožbe poravnajo in blagi mir sklenejo.

Uboge divjake je moj govor ginil in jim to reč pojasnil, torej so kar od vsih strani klicali: „E — E Nose, prav, prav, Oče!“ Veliki glavar Hale-day mi je podal roko in rekel: „Oče precej danes pridemo v Crow-Wing in bomo mir naredili!“ V to so privolili tudi drugi glavarji.

Indijani pridejo v Crow-Wing in v dveh dneh so bile vse pritežnosti poravnane, vse se je nasproti odpustilo in mir je bil narejen. Divjaki so obljubili, de hočejo keršansko in derzavljansko oliko sprejeti, in mene so prosili, de naj v njih srenjo pridem ter med njimi katoliški misijon imam. Jest pa sim jim to obljubil, ako dobim kaj duhovnov in družih potrebnih pomočkov.

Tako tedaj se je po mojim prijaznim dogovoru in Božji previdnosti odvernilo proteče rovarstvo med Očipve-Indijani, kteriga so se tolikanj bali, — in pa tako odvernili, de se nam ni nobene nevarnosti več bati. Moram pa v svoje

serčno veselje in ponositev k sklepu še pristaviti, de tudi ne en Indijan iz mojih šest indijanskih misijonov naroda Očipve se ni vdeležil pri rovarski trumi; vsi so bili le divji neverniki ali pa pijanci iz protestanskih misijonov tega naroda. —

Akoravno po večerni Minezoti domujoči Indijani Siuti (Sioux) niso iz moje misijonske okrajine in ni moja naloga o njih naznanovati, naj jih vender mem gredé nekoliko omenim, in sicer zato, de naj bi se njih divjaška grozovitnost pri njih rovarski sili mečji sodila.

Ta ubogi divji indijanski narod je bil že 10 let pod vñemarnim vodstvom protestanskih dobro plačevanih misijonarjev, pa nima še čisto nič verske olike; njih pogubno rogovilstvo, ki je iz enacih vzrokov in ob enim času izrojilo kakor pri Očipvanih, je zavoljo tega s toliko divjaško neusmiljenostjo razgrajalo zoper bele deželne prebivavce, de se je sploh kričalo, vsi naj bi se pokončali. Po več krajih so namreč rop in tolovajstvo počenjali nad belimi naselci v deželi, zlasti pa so v nemškim mestu novim Ulm-u ob Minezota River-u strašno delali, skorej vse stanovavce pobili in mesto požgali.

To pa je viditi pravično strahovanje Božje, ker vsi mestni prebivavci so bili odpadniki od katoliške vere, ki niso hotli od nikakoršniga duhovna in cerkve nič slišati. Svoje hiše noviga mesta so veri vkljub zidali veči del ob nedeljah, in živeli so prav razuzdano. Ti nesramni bogotajci so o sv. Rešnjim Telesu lanskiga leta storili neznan-sko pohujšanje, ker so s cveticami, trakmi in venci semanje ozalisaniga vola v obhodu (procesii) skoz mesto vodili, in ga na starih postajah z muziko, plesam in neverškimi presernostmi častili, in poslednjič kakor dar sežgali. Torej naj se nihče ne čudi, de so mogli divji Siuti s svojo neslišano grozovitnostjo služiti za šibo zasluženiga strahovanja nad novim Ulmam, ravno tako, kakor so nekdanj neverški Rimljanje služili za bič Božji nad Jeruzalemam o njegovim pokoncanji. Ta svarilni zgled naj bi nevernim oči in serca k pokori odperl; verne pa poterdil v strahu Božjim, ki je pravični Sodnik.

Hrabri general Sibley s svojimi vojniki je Siute kar precej preganjal in jih je 1800 z ženami in otroci vjel. Izmed njih so bili rovarski moški izločeni, njih 300 je bilo zvezanih, v terdnjavo Richley gnanih in k smerti obsojenih. Nar hujši izmed tih, njih 38, so bili 26. grudna (lanskiga leta) obešeni, in 33 iz tih je bil čast. mašnik Ravauz (r. Ravó) spreobernal in katoliško kerstil. Drugi pričakujejo enake osode. Druhih 1500 je v terdnjavi Snelling-u pod stražo. Te uboge tihe divjaške tapice sim bil preteklo zimo enkrat obiskal z general-vikarijem č. g. Ravauz-am vred, in sim jih s primérnim ogovorom po francosko in indiško pretolmačenim nagovoril. Mnoge matere so nama potem svoje ljube otročice, noseče jih šupo-ramo, ponudile, de naj bi jih kerstila, in sva jih 14 kerstila. V. č. g. Ravauz je ondi že 175 otrok in bolnih kerstil, in več izmed tih se že v nebesih veseli svojiga ljubiga Stvarnika. Ta stari bolelni duhoven mi je rekel, ako bi mlad dober mašnik mogel zmiraj pri tih divjakihi biti, bi lahko v kratkim času vso trumo jetnikov pridobil za našo vero. Sim pa tudi pri generalu Sibley-u v Šentpavlu prosil za te uboge zmotene divje Siute, de naj bi se mirno, prizanašljivo, človeško z njimi delalo; pri prečast. škofu pa sim gorko priporočil, kako silno potrebno je oskerbeti nekatere duhovne za spreobnjenje Indijanov pri siuških in očipvanskih narodih. Tode odkod duhovnov vzeti in jih oskerbeti, ker je škof taki revež, de zamore komaj stroške svoje hiše zmagovati, in torej ne more duhovskega semenisa imeti. Njegovih 20 škofij-kih duhovnov mora 111 misijonov po deželi oskerbovati. Torej sim mogel zopet z njegovim dobroserčnim apostolskim blagoslovom k svojim ljubim Očipvanam se verniti, kjer me veliko več dela čaka, kakor pa ga premorem v svoji moteri starosti opravljati. Oh, ko bi blagovolila previdnost Božja

katere z apostoljsko gorečnostjo obdarovane prečastitljive škofe zbuditi, ki imajo obilno dobrih duhovnov, de bi v to ubogo škofijo sv. Pavla v Minezote nekatere goreče misijonarje s potrebnimi pomočki poslali. Koliko dobrih bi se moglo storiti v Božjo čast in v zveličanje človeštva! Fiat, fiat!

France Pirc, natališki misijonar.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V. č. g. Matevž Meršol, poprejšnji podvodja v kn. škofijskem semenišu, so izvoljeni preglednik ali vodja pri cerkvenih preštévah, in pravi kn. škofijski svétnik ob enem. Do kn. škofijskega cerkveniga preštévnika se bode torej zamogel obrniti, kdor bi bil v cerkvenih poštevah in številbah v kakoršni si bodi dvomljivosti. —

Birma ta mesec, kolikor se vé, bode tako-le: 14. rožnika v Semiču; 15. v Černomlju; 16. v Starem tergu pri Poljanah; 17. v Vinici; 18. v Dragatušu; 21. v Metliki.

V papeževi srečarii ali loterii so v naši škofiji zadele te-le številke: 1.109.448; 1.120.163; 1.140.069; 1.140.299; 1.140.327; 1.140.917; 1.152.869; 1.152.936. Dobljene reči so v knežje-škofijski pisarnici in ondi se prejemajo.

Iz Mengša, 6. rožnika. A. K. Praznik presv. Trojice je bil za nas to leto še posebno imeniten in vesel. Ta dan so namreč naš Milostljivi knez in škof tukaj zakrament sv. birmo delili. Med strelam in veselim zvonjenjem so se kmalo po sedmih zjutraj v Mengeš pripeljali. Ob devetih so imeli veliko sv. mašo, potem pa so prav obilno zbrano ljudstvo s priserčnim, visokimu prazniku in okolsinam časa prav primernim ogovorom razveselili. —

Zvesto so ljudje poslušali, in veselje jim je igralo na licu, ko so iz ust svojiga Vikšiga pastirja v domači cerkvi večne resnice slišali. Zanesljivo bodo poslušavcem nauki od žive delavne vere ne le v glavi, ampak tudi v srcu ostali! Po pridigi je bila birma, in prejelo je čez 800 otrok ta sv. zakrament. Pri veliki sv. maši in birmi so obdajali, razun vv. čč. dekanov iz Kamnika in Moravč in 14 duhovnov iz okolice, Milostljiviga kneza škofa tudi iz Ljubljane: vis. čast. gg. korarja Janez Novak in Jožef Pavšter, vv. čč. gg. prof. Janez Poklukar in dr. Andrej Čebašek. Ta slovesnost bo Mengšanam gotovo še dolgo v dragim spominu ostala. Proti večeru so nas Milostljivi gospod birmovavec zopet zapustili, spremile so jih naše serčne vošila: Bog nam jih ohrani še mnogo mnogo lét!

Naj ti povém, draga „Danica“, tudi se to, de smo tudi pri nas letas že 5. léto v Božjo čast in Marijno hvalo Šmarnice obhajali. Že l. 1859 so jih v. č. gosp. oče Janez Kuralt vpeljali. Imeli smo jih vselej ob 5. zjutrej, z branjem 3. letnika, potem s sv. mašo z izpostavljenim presv. Rešnjim Telesam in lavret. litanijami vmés. Cerkev je bila skorej vselej polna, in gotovo ta pobožnost ne bo brez sadú, zlasti ker jih v tem času tudi veliko k Gospodovi mizi pristopa.

Na Rovah. Pretečeno leto je bil z velikim veseljem napravljen veliki altar v prelepi in prijazni cerkvi na Rovah. V dobrem spominu je farmanam ostala prelepa in vesela prazničnost, ko so vis. čast. gosp. stoljni prošt novi altar blagoslovili in pri ogovoru tudi opomnili, kako lepo bi bilo, ko bi tudi stranska altarja se z novimi zamenjala. Ni bila zastoj opomba; — kar se je tistikrat želelo, se je letas tudi v djanji spolnilo. Napravili so farmani oba stranska altarja — in tudi ta dva kakor veliki, pričujeta, kako izurjen podobar je Andrej Revšek iz Moravč, kateri je vse tri altarje tako lepo izdelal. Edin tih dveh altarjev je postavljen v čast nebeške Kraljice z lepimi podobami sv. Helene, sv. Elizabete in z malano sv. Jožefa; drugi pa je posvečen Jezusu na križu z Marijo sedem žalost in sv. Janezam. Na straneh ste podobi sv. Neže in sv. Barbare; zgor pa malana sv. Aleša. Tudi Jezusoviga presv. serca podoba v sredi pred sv. Križem je lepa in k pobožnosti

budljiva. Prečastitljivi gosp. stoljni prošt Anton Kos, ki se z veseljem vdeležujejo, kjer koli je kaj za Božjo čast opraviti, so tedaj 5. nedeljo po Binkošti imenovana altarja blagoslovili, in v svojim vnetim ogovoru od Marije, nebeške Kraljice, so poslušavcem prav živo priporočali, de naj ljubi verniki Marijo, svojo Mater in pomočnico, prav serčno častijo, in v vsaki sili in potrebi na pomoč kličejo. Tudi se popoldne so prečast. gospod prošt imeli pete litanije pri Marijnim altarji, ter so tako lepo slovesnost dokončali, katere se bodo farmani z veselim srcem spominjali — Hvale vredin je mladi malar Anzelm Bizjak iz Kranja, ki je sv. Jožefa in sv. Aleša prav lepo izmalal, kakor tudi Alojzi Peterlin iz Kamnika, ki je osem svečnikov prav dobro in lično izdelal.

V Selcih je sv. Rešnjiga Telesa dan ravno med sv. mašo začelo goreti in pogorelo je, kakor slišimo, 32 hiš. izmed katerih jih 7 ni bilo zavarovanih. Rešiti neki niso mogli nič, nekemu mizboju je zgorelo samo žaganec za 1000 gld. vrednosti. Gorelo ni ondi, kakor pred nekimi leti, ampak drugi konec. Oginj pa se ni zanesel s streljanjem; to uni pričajo, ki so z zvonika vidili, ker švignil je oginj sceloma iz neke strehe. Tako ljudje z unih krajev pripovedujejo.

Iz Dobrepolja. Pervo nedeljo u. m. je bilo pri nas prav ginljivo opravilo, prvo sv. Obhajilo za otroke. Zjutraj pred sv. mašo so se zbrali v šoli vsi otroci, za sv. Obhajilo pripravljeni; bilo jih je 66, in njih učenik, vis. č. duhovni pastir, jih peljejo v cerkev v procesii h kerstnemu kamnu. Tam ponovijo kerstno obljubo na glas z gospodam, potem gredo spet čedno v procesii do velikega altarja, kjer jih lepo okrog altarja v red denejo in gredo maševat. Po zavzivanji se nazaj obernejo in v prelepim govoru otrokam razkladajo, kako Jezus otročiče neskončno ljubi. Rekli so jim nekako tudi to-le: „Zdi se mi, de slišim tiste besede, katere je naš Zveličar govoril, ko je še na svetu bil: „pustite otroke k meni priti!“ Ljubi otroci! ravno tako vas tudi zdaj kliče, zato ker vas ljubi; ljubite tudi vi njega; varite se greha, ker le samo greh vas loči od njegove ljubezni; pripravite se pogosto k tej angelski mizi, ker le ta prečudna angelska jed vas zamore obvarovati greha, in močne storiti, de se bote mogli vsim skušnjavam v bran staviti.“ Priporočili so jim tudi, koliko guad zadobé, ako danes Jezusa prosijo: de naj prosijo za svoje starše, žive in mrtve, za brate in sestre, tudi za vse pričujoče, in tudi za uboge grešnike itd. S prelepim govorom so vse pričujoče do solz ginili. Potem pokleknejo, molijo tri Božje čednosti in prav lepo molitev pred sv. Obhajilom. Ginljivo je bilo viditi, s kolikim spostovanjem in lepim vedenjem so bili otroci pri sv. Obhajilu. Tudi so vse otroke obdarovali, ker vsakimu so dali v dar lepe bukvice v spomin perviga sv. Obhajila. Res je, če z večim spostovanjem in častjo delijo otrokam sv. zakramente, veči spostovanje imajo otroci in tudi odraseni do tih skrivnost Božjih. Prav res, lepa zahvala častitima gospodama za podučevanje otrok, in za toliki trud, ljubezen in krotkost, s čimur si vse otroške serca pridobita, in ji otroci grozno ljubijo. (Konec prih.)

Iz sv. Križa poleg Kostanjevice. J. K. Gospod dopisnik Ivan T. iz Teržica v 16. listu Zg. Danice t. l. meni, de slovesniga obhoda v praznik Kristusoviga vnebohoda mende drugej ni, kakor v Teržicu. Al tudi pri nas je, in sicer pred slovesno mašo, začne se o 1² desetih. Ker je ta dan cerkveni god farne cerkve al „patrocinium“, se le svetinje praviga križa Kristusoviga, v čednim srebernim križu vdelane, v sprevedu nosijo, sicer je procesija slovesna, s križem in z banderi. Težko ste ti dve procesiji same na slovenski zemlji, ker viditi je, de je ta procesija tudi v družih katoliških deželah v navadi. Saj na Francoskim je gotovo sploh navadna, ker Francoz Gaume popisovaje obrede katoliške cerkve v praznik Kristusoviga vnebohoda, v 42. branji v VIII delu od nje kakor znaniga

obreda tako-le piše: „Ta dan se cerkev na zemlji s cerkvijo v nebesih druži, in svoje veselje slovesno razodeva, da bi zmagovavni spreved svojiga Ženina in svoje glave po vrednosti obhajala. Božja služba v dan Kristusoviga vnebohoda duhti živo veselje; spremljuje jo sosebni spreved al procesija. Ta procesija je bila vpeljana iz namena, po- očititi hojo apostelnov iz Jeruzalema v Betanijo in od tod na Oljško goro, da so ondi Gospoda v nebesa iti vidili, in pa njihovo vrnitev v Jeruzalem, kamor so šli, da bi se bili v samoti na prihod sv. Duha pripravili. Procesija se godi še le po dokončani tretji uri duh. molitev, to je, proti deveti uri, ker je Zveličar ravno ob tem času, spremljevan od svojih učencov, na sveto goro šel.“ Po tem takim bi se morebiti bolj po pravici vprašalo, zakaj ta pomenljivi, prazniku tako primerjeni cerkveni obred ni pri vseh cerkvah v navadi? — al je bil kdaj v navadi? — kdaj je bil opuščen? — Al ga ni morebiti kak Jozefinizem odpravil? —

Iz Tersata. 17., 18. in 19. vel. travna, kakor je bilo v „Danici“ oznanjeno, so se tudi tukaj obhajale slovesne zahvalnice v spomin lanskega leta posvečenih jap. mučencev. Lepoglasno priterkovanje in streljanje je vabilo že v saboto opoldne k slovesnosti. Sv. Janeza Nep. dan tedaj popoldne so preč. in mil. gosp. Nikomed Mudrovčič, infilirani Bienski prost in kanonik modruške škofije v Bakru, sv. Duha na pomoč poklicali in večernice odpeli. Zatim je sledil horvatski vvodni govor, litanije in blagoslov. Prečastni omenjeni blizu 51 let stari gosp. prost so sledeče 3 dni pontifikalno sv. mašo s prav krepkim glasom peli in zadnji dan popoldne slovesnost z obhodom, zahvalno pesmijo in blagoslovom dokončali. Pridige so imeli naslednji v. č. duhovniki: V saboto popoldne vvodni horvatski govor O. Vilhelm R.; v nedeljo zjutraj O. Viktor M. slovensko; ob 10 v. č. O. Hiacint Kiseljak, bivši provincial kapucinarskiga reda, horvatsko; popoldne g. Nikolaj Pabor, duhovnik pri sv. Kozmu in Damjanu, horvatsko; v ponedeljek zjutraj O. Gavdiz L. slovensko; ob 10 O. Vilhelm R. horvatsko; popoldne g. Matija Srdoc, duhovnik v Martiščici, horvatsko; v torek zjutraj slovensko O. Viktor M.; ob 10 gosp. Pavel Šekulja, spovednik č. M. Benediktinaric v Reki, horvatsko; zadnji horvatski govor v torek popoldne v. č. omenjeni bivši provincial O. Hiacint. V pridgarjih se je razodevala neka hvale vredna gorečnost in vnema; terpele so sploh po celo uro, nekatere še dlje; po zapopadku so bile zgodovinske, verne (dogmatične) in nrave (moralne).

Obhajanih je bilo 5000, in gotovo bi jih bilo še 3000 več, ako bi ne bili 10. vel. travna, kakor tudi o Binkoštih že navadni shodi. Cerkev je bila od raniga jutra do pozniga večera polna, posebno pa pri sklepu v torek popoldne ni bila samo cerkev natisčena, ampak tudi veliki prostor pred cerkvijo poln ljudi vsakiga stanu (misli se, da jih je bilo do 8000), tedaj tudi dolg obhod, pri katerim se je pelo, in vojaška glasba 22. peškiga polka, ki je bila komaj iz Zagreba v Reko prišla, je s svojimi simfonijami slovesnost poviševala. Cerkev je bila po okolnostih, ker nam smrek in brézovja manjka, z lovorjevimi in beršlinovimi venci in s preprogami umetno ozaljšana, posebno pa oltar sv. Janeza Nep., kamor je bil kip ss. mučencev postavljen. Lepo so verh cerkve vihrale morske bandere na vervi, poslane od nekega morskiga kapitana iz Šušaka.

Vdeleževali so se slovesnosti ne le prosti ljudje, ampak tudi plemenita gospoda; lep izgled so dali veliki župan reški, plemeniti Šentivanski vitez g. Jernej Smaić, ker so bili, kakor tudi bakarsko mestno predstojništvo, pri pontifikalni sv. maši in pridigi v nedeljo, in v torek pri procesii. Poročnik Njih svetosti papeža Pija IX, gosp. Lucian Milanta, konzul za Reko in Bakar, kakor tudi reški kapitel po dveh gosp. kanonikih nadomestovan, so bili zadnji dan pri procesii. Zadnji dan je bil častito namestovan še sv. Franciška red po 3 preč. 00. provincialih. Več dni namreč so bili že tukaj O. Jožef Benedikt Turčič, dr. modroslovja,

provincial 3. reda sv. Franciška Claust.; O. Anton Hainci, provincial kapucinske horvatske države, in O. Salezi Volčič, provincial horv.-kranjske države sv. Križa. Vdeležili so se tudi slovesnosti mnogi gg. fajmoštri in kaplani domače, in zadnji dan tud teržaške škofije iz bližnje prijazne Liburnije, kateri so vsi v Gospodovim vinogradu marljivo delali. Voditelji in učitelji reške gimnazije in glavne učilnice so bili prišli zadnji dan okoli 6 popoldne na procesijo. Petje na koru je vodil g. Komel, učenik reške glavne šole in organist; pri obhodu so peli učenci višji gimnazije; tudi baklarji so bili gimnazijci.

Za vnanji red je skerbel g. France Matković, župan tersatske srenje. Tako se je, hvala Bogu! vse prav lepo in v redu dokončalo. Bog plačaj vsem, kateri koli so kaj pripomogli za vzvišenje omenjene slovesnosti; Bog daj, da bi bil vsaki stoteri sad svoje pobožnosti prejel! Fiat, fiat!

Ščitoslav.

Iz Notranjskega 5. rožnika. Fr. S—r. V praznik presvete Trojice je bil shod v mojem rojstnem kraju na Verhniki, kjer stoji na lepo obrašnem hribcu cerkev presv. Trojice. Tolika množica se je bila zbrala moliti trojedinega Boga, da se vsi v cerkev niso mogli, dasiravno je zelo prostorna. Serčno rad sim šel tudi jest počastit presveto Trojico v tisto cerkev, v kateri sim še majhen z rajnim očetom in materjo večkrat, posebno popoldne molil, ali pa Kristusovo terpljenje premišljeval, katero je v 14 kapelicah ali stacijonih razpostavljeno krog cerkvenega obzidja. Stara prav lepa navada je tukaj, da ljudje vsako nedeljo pred ali po kersanskem nauku, posebno pa postni čas, prav močno sv. križev pot molijo, — ne le v dekanijški cerkvi, ampak tudi pri sv. Trojici. — Prečast. gosp. And. Pečar, domači dekan, so nas prijazno in v razložni besedi spominjali, koliko dobrot prejemamo od trojedinega Boga, za katere naj mu hvaležno služimo ter si po takem potu tudi sami sebi srečno večnost preskerbimo i. t. d. Bilo je tudi darovanje (ofer) za cerkvene potrebe. Cerkev namreč je zdaj v kratkem času zunaj jako popravljena, celo visoki stolp je ves ponovljen; ali notri je pa še veliko ponovljenja potrebna, posebno stranski altariji so se zelo postarali. Upati je, da bodo prečastiti, za lepoto Gospodovih hiš toliko vneti gospod dekan s pomočjo cerkvenih oskerbnikov tudi to delo še doversili. — Ne morem skleniti, da bi ne pohvalil s to priliko izvrstnega petja, katero je donelo pri Božji službi; spoznati se mora, da se častiti gospod učenik Leopold Cvek mnogo trudi s pevci, da jih tako izvrstno in lepo peti nauči. —

Iz Planine. Naznani svojim častitim bravcam, draga „Danica“, da so letos tukaj v Planini spoštovani gospodje uradniki slovesnost pri obhodu presv. Reš. Telesa jako povzdignili. Po prošnji in veliki prizadevi tukajšnjega občno spoštovanega učitelja g. Mat. Tomca so se navadili latinskih pesem (himnov) gosp. Riharja za sv. R. Telo peti, in so se jako dobro skazali, da bi nobeden poprej ne bil verjel. Naj bodo te verstice spoštovanim gospodom v serčno zahvalo, drugim gg. uradnikom po deželi kateri so zmožni po tej poti čast presv. R. Telesa povzdigniti, pa v spodbudo in posnemo. Z Bogom!

Okoli Šembida, posebno na Lozicah na Ipavskem je 31. u. m. toča pobila. — Z Dolenskega okoli Toplice se sliši, da po nogradih in po polji vse dobro kaže; terte so tako polne, da stari ljudje kaj tacega ne pomnijo.

Iz Gorice. Njih prevzvišenost naš mil. vikši škof se bodo 8. junija podali delit zakrament sv. birme po tominski in cerkljanski dekanii.

V Slivnici pri Mariboru je 26. u. m. umrl grof Klemen Brandis, c. k. kamernik in skrivni svetnik, dedni državni zbornik, nekdanji poglavar tirolski, naj vikši hišnik pri svitl. cesarji Ferdinandu itd. itd. Po tem verlem možu vse žaluje, ker on je bil izmed redkih poštenih sere, na katere je v nesreči še bolj zaupati kakor v sreči, močnega

duha, s katerim se je moško poganjal za to, kar je za prav spoznal, je bil temeljito olikan, posobno učen gospod, in kar je čez vse drugo, bil je verin katoličan. „Volksfreund“ pravi, da le tisti čas je poslednjo dobo na svojih posestvih obračal v gospodarske skerbi in v vede, ki mu je ostajal od molitve in keršanske dobrotelčnosti; zakaj bil je neustrudljiv v usmiljenju do bližnjega, in „ni vedila levica, kar je delala desnica.“ Le njegovim prijateljem, ki so mu pri tem pomagali, je njegovo djanje znano. V političnem oziru je bil prijatelj svobode in okrajinske samostojnosti (autonomije); v verski zadevi na Tirolskem se je poganjal za versko edinost, kakor vsak domoroden Tirolec. Za ustanovitev katoliškega vseučiliša na Nemškem se je podpisal s 1000 gld. Njegov starejši sin gr. Anton je ded njegovih posestev in sedeža v državnem gosposkem zboru; mlajši sin Erih je v družbi Jezusovi. Ranjki je bil mož, vitez in junak v nar blagšem pomenu, po taci se nam je ravnati, pravi dopisnik. Pripravljaj si je dobro pot v večnost, gotovo jo je tudi našel. Blagor se mu!! — Da časnikom znane „baže“ tako djanje in življenje ni po volji, in iščejo ranjcega še po smerti smešnega storiti, ni nič novega; novo bi bilo, ako bi drugač delali in pisali.

Na Dunaji 4. rožnika. — k — Veličasten dan obhaja danes katoliški svet po vseh krajih široke zemlje, in procesija v dan presvetega Rešnjega Telesa je slovesnost, ki verno serce naj više povzdigne, tako da je ni enake pod solncem. Kar se tiče slovesnosti same, znano je, da je povsod ena in ista; jasno je pa tudi, da jo razne okolnosti bolj ali manj povzdigujejo, kakor nanaša kraj in druge razmere. Dunaj je glavno avstrijsko mesto, v njem caruje katolišk vladar, izmed podložnikov, njegovi kroni izročeni, je naj več katoličanov; spodobi se tedaj, da je tu obhod z Najsvetejšim v carstvu naj lepši, in menim, da se mu to mora priznati. Zgodaj zabrenči veliki zvon sv. Štefana, ter naznanja obširnemu mestu, naj pride gledat slavnega spreveda. Ne pôle pa zastoj: od vseh strani privirajo bandera pred obilnimi trumami duhovnikov iz predmestnih fará, pridirjajo kočije z visocimi cerkvenimi in svetnimi osebamí, zablščé se dolge verste olikanih vojakov itd., prikaže se tudi Nj. cesarsko veličanstvo z mnogimi dvorskimi spremeljavci. Ni mi namen, na drobno popisovati vnanjo bliščobo le-té zares prekrasne slovesnosti; razni braveci „Zg. Danice“ so že vidili kaj enacega, vsaj lepo procesijo v beli Ljubljani, ktera se ne vstraši vsake druge. Naj pa omenim, da je, kakor po mestih sploh, tudi tukaj domá navada, da ima procesija več ljudi ob stranéh, kakor v sebi; to bi se morebiti reklo po domače: pri procesiji je veliko zija(ov). Mnogo tisuč ljudi se tare po ulicah, pa le malokdo morebiti praša: Quis est iste Rex glorie? — Kdo je oni Kralj, ki ga prenašajo pod zlatim nebom? — Vendar to ne bodi rečeno zato, da bi hotel hudo soditi o gledavcih slovesnih sprevedov, ker vsak skerbi zase, Bog pa za vse. Saj Dunajčanje sploh tudi niso brez dobrih izgledov. Res je, da je le premnogo taci, kteri kažejo, da nič ne vedó ali vsaj nočejo vediti o cerkvenih zapovedih, pa je tudi taci, ki vedó zakaj so nedelje in prazniki, zakaj zvon v zvoniku visi itd. Sploh pa je pomniti, da kjer je veliko pšenice, lahko je tudi mnogo ljulike. — Toliko za danes, prihodnjíc kaj več. — Z Bogom!

Iz Amerike, s Crow Wing-a v Minesoti 17. maliga travna 1863, pišejo naš častitljivi rojak in starček, misijonar Pirc, prečastitljivemu semeniskemu vodju, korarju Janezu Novaku, med drugim tako-le: Tukaj je še le pred 8 dnevi gorka spomlad pregnala hudo zimo in je na rékah léd stopila; torej bom jutri v svoji misijonski barkici z 2 Indijanoma in nemškim kuharjem odrinil v indijanski misijon ob reki Misisipi, ter bom v 2 — 3 mesecih vse oskerbel. Poleti bom pa en mesec svojih pet belih misijonov obiskoval, in potem se zopet k Indijanam povernem, ter bom v terdi zimí v novo v Crow Wingu stoloval, ako bo ljubimu Bogu

dopadlo, de me še zdraviga in živiga v svojo službo ohrani. Moja strudena telesna moč me še dela zmožniga, nektore misijonske pota opraviti; tode oči so mi tako oslabele, de z očjali zamorem komaj na pol viditi, kar iz mojiga slabiga pisanja lahko vidite. (Razodeva se pa vender v pisanji še čeversta roka. Vr.) — Temu pismu je bil pridjan list do mil. škofa, in misijonsko naznanilo do družbe sv. Leopolda na Dunaji. Namen pisanja je zlasti, ker gosp. misijonar želi dobiti dva ali več duhovnov za pomoč v svojih indijanskih misijonih.

Tudi gosp. Andolšek je te dni pisal nekemu prijatelju od sv. Jožefa iz erienske škofije v severni Ameriki. Pismo je od 16. mal. travna; pravi, de se je proti večeru namenil.

Razgled po keršanskem svetu.

Baron Sokčević, hervaški ban, bo v kratkem izvoljen vojni minister, kakor se za terdno govori.

V Zagreb je prišlo iz Rima privoljenje, da se sme praznik ss. Cirila in Metoda za vselej na 5. mal. serpana (julija) preložiti in praznik je zvisan med praznike prvega reda (duplex 1. classis cum octava). Za letošnjo slovesnost pa so podeljeni tudi popolnoma odpustki z navadnimi pogodbami. — Bernski „Hlas“ napoveduje dokaj procesij, ki se bodo zbiralé za Velehrad.

Letošnjih avstrijskih romarjev v Jeruzalem je bilo 7, 2 Parca, 2 Čeha, 1 Vorarlberzan, 1 iz Ogerskega, 1 iz Solnograškega. Obnašali pa so se tako pobožno, da jih je patriarh posebno pohvalil, in 4 izmed njih so bili veliki četertek pripušeni k umivanju nóg; iz francoskega romarstva pa, ki je šteló 25 oseb, sta bila le 2 te časti vdeležena.

V Belim gradu so 23. u. m. obhajali tisočletnico ss. Cirila in Metoda v cerkvi, v čitavnici in z gostovanjem. Bile so zdravice v slavo Božjo, v zdravje svetloga gospodara, glasha je piskala cerkvene pesmi, prešli so pozdrav iz Petrograda od ukrajinske družbe: nič pa se ne bere, da bi bil kdo čehnil zastran zedinjenja z rimsko cerkvijo. —

Turinski dvorski možje po zemlji kakor kerti, v Rim rijejo, ker po svitlem ne morejo; ravno te dni so v Rimu več rovarjev zaperli, in so pri njih pisma našli, po kterih je tudi turinsko dvorstvo v njih rovarije močno zapleteno.

Francoske volitve šumé zdaj po vseh časnikih, in pa toliko bolj, ker so Napoleonu III. nevgodne, nasprotne. Cesarska vlada je leta in leta gasila politisko življenje v francoskem narodu; zdaj se je pokazalo, da je olje v oginju vlivalo. Vse volitve v Parizu so vladi Napoleonovi nasprotne; in Pariz, pravijo, je Francija. In kaj je ta opozicija? Vpitje po obširniši svobodi.

Kje de je od nekdanj sedež olike, se razodeva tudi iz tega-le: Silo učeni gosp. O. Avgustin Theiner že več lét v Rimu na povelje sv. Očeta Pija IX. iz vaticankega pismohrama ali arhiva daje na svitlo stare pisma, da se preteklost pojasnuje. Osemnajst zvezkov naj imenitniših pisem iz nekdanjosti je že na svitlem, in še jih utegne obilno veliko na svitlo priti. Nektore so zlasti imenitne za avstrijsko in slovansko zgodovino, kakor: „Monumenta Slavorum meridionalium; monumenta historiae Poloniae; monumenta Hungariam sacram illustrantia.“ Kakor je nekdanj iz izraelskiga ljudstva izvirala olike za vse narode, naj si bodo Feničani, Egipčani ali kteri si bodi, tako je tudi v novem zavetu vir vse olike katoliška Cerkev; „še je bila v detinstvu evropejska olike,“ piše neki nemšk, gotovo ne ultramontanski list, „in že je imel rimski stol po vseh vladarskih dvorih svoje poslance, tenko olikane možé, ki so z bistrim očesom dogodbe opazovali in njih ték v Rim naznanaovali. Te naznanila so še pričujoče in so bile dozdej le po nekoliko znane. In gotovo ni majhna zasluzba, da papež v pojasnovanje preteklih časov dajo te imenitne pisma

razglasovati.“ Po takem potu bo svet tudi zamogel v mnogih okolisinah resnico zvediti, kjer so mu krivoverski in drugi sv. Cerkvi sovražni zgodopisci zgodovino popačili. — Neki list pripoveduje, da je bilo nedavno v Gradcu v neki družini o tih rimskih staropisih govorjenje, in pa da se v vseučilišni bukvarnici še pogrešajo, pa da vitez Leopold žl. Lillenthal pri tisti priči izleče iz pismovnice bankovec za 100 gold. in družih 5 po 10 gold. ter ga je podal v nakup imenovanega dela, rekši: „Naj se nikar ne govori, da v Gradcu se nič ne stori za avstrijsko zgodovino in očitno bukvarnico.“ — Slava takemu domorodcu!

Lesniki, jabelka in lesnika.

Turški vradni častnik „Terdzuman aval“ (pervi tolmačnik) se ne more Rusu zadosti nahudovati, kako Poljake stiska, pa s tem primérja stan raje (kristjanov pod turškim jarmom) na Turškem, ter sklene: „Bolje je pa še naše turško barbarstvo, kakor pruso-rusovska olika ali civilizacija!“ — „Bože nas sačuvaj i jednoga i drugoga!“ — V Kočincini je po „Giorn. di Roma“ l. 1862 smert mučenja prestalo 16.000 kristjanov, 20.000 jih je v sužnost prodanih. . . . Ali je to strah, ali ne! — Doslednost rovarstva: Leta 1860 je sardinska vlada terdo zapovedala škofom in dušnim pastirjem, da morajo Boga hvaliti (Te Deum) ob obletnici, ko so bile okrajine papežu ugrabljene; leta 1861 jih je vlada vabila, da naj blagoslovijo to rovarstvo; l. 1862 se je vradni jam naročilo, ako morajo najti kacega „župnika“, da bi z rovarji pel; l. 1863 pa je Peruzzi minister razpisal, da je praznik zgoli deželski in se ne sme duhovstvo nadlegati. Škofijstvo, sveti zbor in papež pa so l. 1860 na to vprašanje odgovorili: non licet (ne sme se); l. 1861: non licet; l. 1862: non licet; l. 1863 zopet: non licet, kakor piše „Osservatore Rom.“ 28. majnika. — V Vesprimu je nagla sodba 6 razbojnikov obsodila na vislje. Ko je bil rabelj petemu že motoz vergel okoli vratu, prisopiha poročnik, ki vpije, da je pomilostenje prinesel za poslednja dva, ker se je zvedilo, da nista bila toliko kriva, kolikor drugi štirje. Pomilostenca se neprevidenega rešenja tako razveselita, da se na zemljo zgrudita in so ji mogli na kólih domu odpeljati ter jima pušati. (Nar. Nov.) — V Parizu je jezuit Gagarin (Rus) dal na svitlo spis „o zmožnosti, da se ruska cerkev zediní z rimsko brez premene obredov.“ — Na Dunaji je bilo o Binkoštih 20.330 birmancov; dokaz, da je Dunaj vendar le še katolišk; samo da otroci svitlobe preveč smercé, otroci teme pa preveč brenčé. — Armonia je v mescu majniku nabrala 34.000 lir za sv. Očeta in za cerkev, ki se zida Marii Devici v Spoleti, kjer se godijo veliki čudeži, kakor pred nekterimi leti v Rimini. — Kardinal Wiseman, povabljen od vodjev učilnic za lepe umetnosti pri sv. Tomažu v Charterhouse-u (Sarthaus-u), da naj bi s svojo pričujočnostjo počastil slovesnost o deljenji šolskih daril 18. majnika, je povabilo sprejel in tri četrti ure govoril o koristi lepih umetnost. Ta čisel in spoštovanje protestantov do kardinala kaže, da sovražstvo do katoliške Cerkve na Angleškem upada. (Arm.) — V „Morning Advertiser-u“ 8. majnika se neki protestant hudo napenja, zakaj je katoličanka dana za prvo dvorno gospó knezinji žl. Galles, prihodnji angleški kraljici. In kdo je ta gospá? Hči je Roberta Peel-a (Pila), državne ministra, nasprotnika katoličanov; ona pa se je omožila z lordom Stonor-jem katoličanom, in se je tudi pokatolicila, ne vé se, če pred ali po zakonu. To pa ni edina nesreča za tega neborota protestanta; tudi njena kr. visokost vojvodinja iz Kembridge (Cambridge) ima katolikinjo za svojo prvo dvorno gospó. (Arm.) — Malo španjsko mestice Murviecho bo zopet sprejelo nekdanje ime Sagunt, in na grobljah nekdanje Numancije se bo zidala vās, ki se

bo klicala po imenu mesta, ki ga je bil razdjal Scipio Emilian. — Mesto Pariz dobi skorej novo električno osvitljava; ena sama lučica bo dajala neki toliko svitlobo, kolikoršno daje 2.200 plinovitih lučic. Iznajdivec Van Maldevan bo imel nalogo, to umetnost napreči, in prvo poskušnjo bo napravil na tergu sv. Sulpicija. Svet hoče tedaj zarés naprej. — V Rimu so našli pod posipom zalo postavo ali statvo iz beliga marbeljna, ki kaže cesarja Avgusta. Vlada, akoravno v toliki zadergi, bo kupila to postavo klasiškega dleta za vatikansko muzejo. Ravno ta čas pa ko Rim tako za lepe umetnosti skerbi, v sardinski edini Italii ropajo naj dražji zaklade in jih po tujih deželah prodajajo. Armonia torej prav zadevno imenuje to Laško „Italia dei ladri“, Italija tolovajev. Ravno 27. majnika naznanuje „Campana del popolo“, da so omare ranjce napolitanske kraljice Marije Kristine z mnogoterimi predragimi svetinjami in cerkvenimi opravami za neko kapelo, vredne 40.000 cekinov, razbite in vse reči ukradene; — Naključja, ki niso naključja. S tem napisom je neki prišla v Benedkah na svitlo knjižica, ki ima zbirko nar. strašnejših prigodb sedanjega časa, kako so bili preklinjevalci, svetoskrunski roparji, zaničevavci papeža in sploh očitni grešniki ali s smertjo ali pa z drugimi strašnimi kaznimi neprevidoma zadeti. Ker posvetnjaki v taci dogodbah nočejo spoznati roke Božje, temuč jih primérleje imenujejo, torej je spisavec bukvicam to ime dal *). — Letno naznanilo anglikansko „Protestant Alliance“ s stermejem naznanuje, da od leta 1829, kar so katoličani na Angleškem postavne pravice dobili, se je naraslo število kat. duhovnov od 447 na 1417 v Anglii in v Škocii. Takrat je bilo le 449 katoliških cerkev, zdaj jih je 1065. — Papeževe okrajine, ki so jih sv. Oče dne obiskovali, štejejo 220.000 prebivavcov. — Kako so Piemončanje na spodnjem Laškem ljubljani? Neki hudodelniki v Palermi so zavdali častniku Oppici-u in so ga oropali; potem hočejo oropati tudi njegovega tovarša, menivši da je mertev. Spazijo pa, da je živ, in ga hočejo umoriti. Revez pa prosi usmiljenja. Še le ko spoznajo, da je Sicilijan, pravijo med seboj: „Pustimo ga tedaj; ne smemo družih preganjati in moriti, kakor le same Piemončane.“ — Kebrovska vojska. V Heilbronu na Virtemberskem so na srenjskem posestvu 200 fantalinov najeli in jim po 20 kr. na dan plačevali, da so kebre lovili in pobirali; in res so jih pod nadzorstvom poljskih čuvajev in nekterih dninarjev nabrali 12.402 mer po 520 kebrov na vsako mero. Tako so tedaj 6,449.040 kebrov ugonobili. —

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii. Čast. gosp. Andrej Boltar gre iz Pervacine za kaplana v Lipo; — čast. gosp. Jan. Farfolja iz začasnega pokoja za subsidiarja in učitelja v Pieris; — čast. gosp. Ant. Kavčič, kaplan v Lokovcu, gre za fajmoštra na Šentviško goro.

V ljubljanski škofii. Šmarska duhovnija pri Kranji je podeljena gosp. Jur. Krašovicu, fajm. pri sv. Križu pri Kostanjevici, in sv. Križ je 2. t. m. razpisan. Gosp. Matija Marolt, fajm. na Primskovem, gre zavolj bolehnosti v pokoj, Primskovo je 7. t. m. razpisano.

Pogovori z gg. dopisovarci.

G. Š.: Vse hvaležno prejeli in opravili; zastran spisa Vam bomo v pismu svojo misel razodeli. — Nekterim zastran duh. vaj: Do zdaj se nič nismo slišali, če bodo, ali ne?

*) Naslov je: „Casi che non sono casi“ (tipogr. G. B. Merlo). Ako bi komu naših istrijskih prijateljev ta knjižica le s 40 str. v roke prišla, bi nam prav vstregel, ako bi jo nam poslal; še bolj pa, ko bi kake primerne dogodbe za Danico poslovenil, katerih kje se ni razglasila. Vred.